

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΔΟΜΟΚΟΥ

ΣΕΝΑΡΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
στη
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
(Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ)

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΜΟΥΤΖΑΝ – ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΥ
«Αυτοβιογραφία»

του **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΣΙΟΥΜΑ**
κλ. ΠΕ 02

(ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΟΜΒΡΙΑΚΗΣ)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

«φυλο...λογώντας» σε μια αυτοβιογραφία

στην ενότητα «Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-
Μαρτινέγκου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος σεναρίου: «φυλο... λογώντας» σε μια αυτοβιογραφία

Δημιουργός σεναρίου: Αναστάσιος Τσιούμας

Γνωστικό αντικείμενο: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' γυμνασίου

Ενότητα: «Αυτοβιογραφία» Ελισάβετ Μουτζάν - Μαρτινέγκου

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές: Λογοτεχνία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Τάξη που απευθύνεται: Γ' γυμνασίου

Χρονική διάρκεια: 8 διδακτικές ώρες

Προϋποθέσεις υλοποίησης για :

τον εκπαιδευτικό:

- Ικανοποιητική γνώση της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και Επικοινωνίας,
- εξοικείωση με εφαρμογές και λογισμικά που χρησιμοποιεί στη διδακτική πράξη,
- εξοικείωση με την **ομαδοσυνεργατική μέθοδο**, ώστε να εμπλέξει τους μαθητές σε έναν πιο δημιουργικό τρόπο κατάκτησης της γνώσης,
- να έχει **προετοιμάσει κατάλληλα το εργαστήριο πληροφορικής:** έλεγχος των σταθμών εργασίας για τυχόντα τεχνικά προβλήματα και της απρόσκοπτης πρόσβασης στο διαδίκτυο. Να έχει αποθηκεύσει σε

διακριτό φάκελο σε κάθε σταθμό εργασίας το υλικό που θα χρησιμοποιηθεί (πηγές, κείμενα, φύλλα εργασίας). Επίσης, τα λογισμικά που θα χρησιμοποιηθούν να είναι εγκατεστημένα και διαθέσιμα.

τον μαθητή/τρια:

- Εξοικείωση με βασικές εφαρμογές και λογισμικά απαραίτητα στη διδακτική πράξη και στην αξιοποίηση της γνώσης (χρήση κειμενογράφου, ιστοεξερεύνηση, λογισμικό παρουσίασης, εφαρμογή glogster edu),
- εξοικείωση με τον ομαδοσυνεργατικό τρόπο εργασίας.

2. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Οι μαθητές/τριες, χωρισμένοι σε ομάδες, καλούνται να προσεγγίσουν το κείμενο «Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν - Μαρτινέγκου χρησιμοποιώντας την Τεχνολογία της Πληροφορίας και Επικοινωνίας. Ακολουθώντας τα φύλλα εργασίας καλούνται να το **κατανοήσουν**, να το αναλύσουν, να το ερμηνεύσουν καθώς και να το **συναναγνώσουν**, συγκρίνουν και αντιπαραβάλουν με άλλα λογοτεχνικά έργα. Καλούνται, ακόμη, να εμβαθύνουν στο ζήτημα των **έμφυλων διακρίσεων** και να καταλήξουν στην εκπόνηση τελικού (**πολυτροπικού**) κειμένου με τη χρήση λογισμικού παρουσίασης.

3. ΣΤΟΧΟΙ

A) Γνωστικοί:

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- να γνωρίσουν μία από τις πρώτες Ελληνίδες συγγραφείς και το έργο της,
- να γνωρίσουν μια σημαντική ιστορική μαρτυρία μέσα από «το πρώτο αξιόλογο δείγμα γυναικείας γραφής στη νεοελληνική γραμματεία»,
- να εντοπίσουν τα κύρια χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους της «αυτοβιογραφίας»,
- να αξιοποιήσουν τα κύρια κειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία προκειμένου να σχολιάσουν και να ερμηνεύσουν πολύπλευρα το κείμενο,
- να εξοικειωθούν με τη γλώσσα και το ύφος του κειμένου,
- να αποκομίσουν ποικίλες πληροφορίες και να ευαισθητοποιηθούν στο ζήτημα των έμφυλων διακρίσεων καθώς και να διαμορφώσουν προσωπικές στάσεις και πεποιθήσεις απέναντί του,
- Να ενημερωθούν για το φεμινιστικό κίνημα, τις μορφές του και την παρουσία του στη χώρα μας,
- να συνθέσουν δικό τους κείμενο,
- να εντοπίσουν και να αξιολογήσουν απόψεις που διατυπώνονται στο κείμενο,
- να ασκηθούν στον οπτικό γραμματισμό: κατανόηση, αξιολόγηση, ερμηνεία και χρήση του οπτικού υλικού.

B) Παιδαγωγικοί στόχοι:

- Να αναπτύξουν οι μαθητές/τριες στρατηγικές διερευνητικής και

- βιωματικής μάθησης, πρωτοβουλία και αυτενέργεια,
- να καλλιεργήσουν δεξιότητες συνεργασίας, συντονισμού στην αναζήτηση της γνώσης στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου.

Γ) Στόχοι ψηφιακού γραμματισμού

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές/τριες με το διαδίκτυο ως περιβάλλον μάθησης,
- να ασκηθούν στην αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, στην κριτική επιλογή τους και αξιοποίησή τους,
- να αναπτύξουν την ικανότητα να κατανοούν και να χρησιμοποιούν πολυτροπικά παρουσιασμένες πληροφορίες,
- να αποκτήσουν ευχέρεια στο χειρισμό κειμενογράφου, λογισμικού παρουσίασης, κλειστών και ανοικτών λογισμικών.

Μεθοδολογία-Πορεία διδασκαλίας-Οργάνωση τάξης

Οι μαθητές/τριες υπό τη διακριτική επίβλεψη του εκπ/κου χωρίζονται σε **τέσσερις ανομοιογενείς** -ως προς τη σχολική επίδοση, τις δεξιότητες στη χρήση των Τ.Π.Ε. και το φύλο - ομάδες των τεσσάρων ατόμων. Γίνεται ονοματοθεσία της κάθε ομάδας και καθορίζονται σε κάθε ομάδα οι **απαραίτητοι ρόλοι** προκειμένου αυτή να είναι λειτουργική: ο χειριστής του Η/Υ, ο συντονιστής των εργασιών, ο γραμματέας που κρατά σημειώσεις και συμβουλευέται το έντυπο υλικό, ο παρουσιαστής .

Ενθαρρύνεται η εναλλαγή των μελών κάθε ομάδας στους ρόλους.

Δίνονται σε συζήτηση που ακολουθεί οι **στόχοι** του μαθήματος, η **μεθοδολογία** της εργασίας και ο **τρόπος αξιολόγησής** της. Δίνονται ακόμη, σε κάθε ομάδα Φύλλα Εργασίας, κοινά σε όλες τις ομάδες και έντυπα για το κάθε μέλος της ομάδας.

Σε κάθε σταθμό εργασίας έχει δημιουργηθεί ηλεκτρονικός φάκελος με παράλληλα κείμενα και την ιστογραφία (διευθύνσεις των ιστοσελίδων) που θα χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές-τριες.

Η διαδικασία εφαρμογής του σεναρίου έχει οργανωθεί ώστε να υλοποιηθεί σε **τρεις φάσεις**. Οι δύο πρώτες φάσεις αφορούν στην αξιοποίηση - επεξεργασία του αντίστοιχου Φύλλου Εργασίας. Η τρίτη φάση αφορά στην επεξεργασία και σύνθεση του τελικού προϊόντος μέσα από το επιμέρους έργο των ομάδων.

Άλλες εκδοχές- επέκταση

Το σενάριο μπορεί, με κατάλληλες τροποποιήσεις, να εφαρμοστεί στη θεματική ενότητα «Τα φύλα στη λογοτεχνία» του μαθήματος των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' Λυκείου (τυπικός σχολικός γραμματισμός).

Ακόμη, το τελικό προϊόν μπορεί να αποτελέσει μέρος σχολικής εκδήλωσης για την *Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας ή Διεθνή ημέρα των δικαιωμάτων των γυναικών* που εορτάζεται στις 8 Μαρτίου (άτυπος σχολικός γραμματισμός).

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

«Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

1. Αφού αναζητήσετε το κείμενο «Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου στο Ψηφιακό Σχολείο (<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C113/351/2364,8985/>), να το μεταφέρετε σε έγγραφο του κειμενογράφου WORD που θα δημιουργήσετε, αποθηκεύοντάς το στον φάκελό σας με όνομα: *Αυτοβιογραφία της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου.*
2. Αφού αναγνώσετε το παραπάνω ηλεκτρονικό κείμενο «Αυτοβιογραφία», να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις, με την επιλογή 'υπογράμμιση' του κειμενογράφου, και να αναζητήσετε τις σημασίες τους στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Μ. Τριανταφυλλίδη. (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html)

Μεταφέρετε το αποτέλεσμα στον παρακάτω πίνακα:

άγνωστες λέξεις	σημασία

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

«Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

1. Έχοντας υπόψη σας το κείμενο «Αυτοβιογραφία» να μελετήσετε το περιεχόμενο του όρου «αυτοβιογραφία» στο Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων (<http://ebooks.edu.gr/courses/DSGYM-C113/document/4be4501f014b/4e71bb190uo2/4e71bb19peq7.pdf>), και τη βιογραφία της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου στη wikipedia (http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%AC%CE%B2%CE%B5%CF%84_%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%84%CE%B6%CE%AC%CE%BD-%CE%9C%CE%B1%CF%81%CF%84%CE%B9%CE%BD%CE%AD%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%85)
- Να παρατηρήσετε και να αποτυπώσετε στον παρακάτω πίνακα τις κύριες διαφορές μεταξύ των δύο κειμενικών ειδών: αυτοβιογραφίας-βιογραφίας ως προς τη σχέση βιογραφούμενου- συγγραφέα, το πρόσωπο γραφής, τη γλώσσα και το ύφος του κειμένου:

	αυτοβιογραφία	βιογραφία
συγγραφέας		
πρόσωπο γραφής		
γλώσσα		
ύφος		

- να καταγράψετε τα κυριότερα στοιχεία της αυτοβιογραφίας και να τα εντοπίσετε- επαληθεύσετε στο κείμενο «Αυτοβιογραφία» στον παρακάτω πίνακα.
- αντίστοιχα να καταγράψετε τις βιογραφικές πληροφορίες που απαντώνται στο κείμενο «Αυτοβιογραφία».

χαρακτηριστικά της αυτοβιογραφίας	εντοπισμός τους στο κείμενο «Αυτοβιογραφία»
Βιογραφικές πληροφορίες	

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

«Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

1. Αφού διακρίνετε το κείμενο σε τρεις νοηματικές ενότητες, να δημιουργήσετε στο ηλεκτρονικό κείμενο για καθεμία ενότητα, με την επιλογή «εισαγωγή σχολίου» του κειμενογράφου,
- έναν πλαγιότιτλο
 - τους θεματικούς της άξονες

Να μεταφέρετε τα αποτελέσματα στον παρακάτω πίνακα:

πλαγιότιτλοι	Θεματικοί άξονες
Ενότητα 1^η «.....»	
Ενότητα 2^η «.....»	
Ενότητα 3^η «.....»	

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

«Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

1. Να συμπληρώσετε στο παρακάτω υπόδειγμα-πίνακα για καθεμία ενότητα:

- τα συναισθήματα που απορρέουν από αντίστοιχα βιώματα της αυτοβιογραφούμενης
- Να εντοπίσετε τα εκφραστικά μέσα που αυτή χρησιμοποιεί και αφού τα επισημάνετε χρωματικά στο ηλεκτρονικό κείμενο με το αντίστοιχο χρώμα του υποδείγματος, να τα μεταφέρετε σε αυτό.

*Σημείωση: Στο *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων* θα βρείτε τις απαραίτητες διευκρινίσεις για κάθε εκφραστικό μέσο:

<http://ebooks.edu.gr/courses/DSGYM-C113/document/4be4501f014b/4e71bb190uo2/4e71bb19peq7.pdf>

	Συναισθήματα/Βιώματα	Εκφραστικά μέσα
Ενότητα 1 ^η	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ως Ελληνίδα: ▪ Ως γυναίκα: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Μεταφορές: ▪ Υπερβολή: ▪ Προσωποποίηση: ▪ Μετωνυμία:
Ενότητα 2 ^η	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ως γυναίκα: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Παρομοίωση: ▪ Επανάληψη: ▪ Ασύνδετο σχήμα: ▪ Προσωποποίηση:
Ενότητα 3 ^η	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ως άνθρωπος του Πνεύματος: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ρητορικές ερωτήσεις: ▪ Παρομοίωση: ▪ Μεταφορά: ▪ Εικόνα:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5

«Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

1. Να αναζητήσετε στον φάκελό σας τα αποσπάσματα από τα κείμενα «Οι Επισκέπτες» Διδώς Σωτηρίου, «Υπατία» Πέδρο Γκάλβεθ (σελ. 134- 136) και «Ελένη ή ο Κανένας» Ρέας Γαλανάκη.

Αφού τα μελετήσετε, να εντοπίσετε τα κοινά βιώματα των ηρωίδων ως προς τις πνευματικές αναζητήσεις τους και τον τρόπο που αυτές αντιμετωπίζονται από το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον.

κείμενα	ηρωίδα	κοινά βιώματα
«Οι Επισκέπτες» Διδώς Σωτηρίου		
«Υπατία» Πέδρο Γκάλβεθ		
«Ελένη ή ο Κανένας» Ρέας Γαλανάκη		

κείμενα	αντιμετώπιση οικογενειακού περιβάλλοντος	αντιμετώπιση κοινωνικού περιβάλλοντος
«Οι Επισκέπτες» Διδώς Σωτηρίου		
«Υπατία» Πέδρο Γκάλβεθ		
«Ελένη ή ο Κανένας» Ρέας Γαλανάκη		

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 6

«Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

1. Επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες:

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82> (φεμινισμός)

<http://www.isotita.gr/var/uploads/library/xronologio-istorias-gynaikon.pdf>
(χρονολόγιο ιστορίας των γυναικών)

<http://christiannaloupa.wordpress.com/2010/02/21/to-%CF%86%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B7/>

(η ιστορία του φεμινιστικού κινήματος στην Ελλάδα)

- μετά την περιήγησή σας δημιουργήστε ένα πολυτροπικό – υπερμεσικό κείμενο, σε κειμενογράφο ή λογισμικό παρουσίασης, με το οποίο θα αναφέρεστε στο φεμινιστικό κίνημα, στις ανάγκες που το δημιούργησαν, τις μορφές του και την παρουσία του στην Ελλάδα.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 7

«Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

1. Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα:

https://www.google.gr/search?q=%CE%B9%CF%83%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1+%CF%84%CF%89%CE%BD+%CF%86%CF%8D%CE%BB%CF%89%CE%BD&hl=el&rlz=2T4VASV_eIGR0538GR0538&source=Inms&tbn=isch&sa=X&ei=3aaKUq-tJcyThgfJ-IGABA&ved=0CAkQ_AUoAQ&biw=1280&bih=673

(εικόνες με θέμα την ισότητα των φύλων)

- Να δημιουργήσετε
μια συλλογή εικόνων που σχολιάζουν *θετικά την ισότητα* των
δύο φύλων
και μια συλλογή εικόνων που σχολιάζουν *αρνητικά την*
ανισότητα των δύο φύλων.

Στη συνέχεια αφού επιλέξετε δυο εικόνες που σας τράβηξαν
την προσοχή, να τις μεταφέρετε σε κειμενογράφο ή λογισμικό
παρουσίασης,
και να προχωρήσετε στον υποτιτλισμό
και το σχολιασμό τους
με άξονα τις σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 8

«Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου
Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου

1. Επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες:

https://www.google.gr/search?q=%CE%B9%CF%83%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1+%CF%84%CF%89%CE%BD+%CF%86%CF%8D%CE%BB%CF%89%CE%BD&hl=el&rlz=2T4VASV_elGR0538GR0538&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ei=3aaKUq-tJcyThgfJ-IGABA&ved=0CAkQ_AUoAQ&biw=1280&bih=673

(εικόνες με θέμα την ισότητα των φύλων)

<http://www.youtube.com/watch?v=0JJmpvPDnsA>

(σκηνές από την παράσταση «Ελένη ή ο Κανένας» σκην. Θέμη Μουμουλίδη)

<http://www.youtube.com/watch?v=CGH-rkB3fdU>

(μουσική Κίμωνα Μαραγκουδάκη για την παράσταση «Ελισάβετ Μαρτινέγκου»)

- Αξιοποιείτε το διαδικτυακό υλικό, καθώς και το ειδικό Λεξιλόγιο (ισότητα φύλων) των κειμένων που μελετήσατε, στη δημιουργία μιας διαδραστικής αφίσας (με την εφαρμογή glogster edu) με θέμα τον αγώνα των γυναικών για ισότητα.